

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. An mala etiam quælibet eiusdem, tum poenæ, tum culpæ, aut saltem permissio culpæ sint effectus Prædestinationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

nationem cadere, quicquid hominem promouet in salutem: atqui non dubium, naturalis etiam quandoque complexionis bonitatem; intellectus itidem ac voluntatis indiuiduam perfectionem, multum sæpe hominem promouere in salutem; saltem remote disponendo, inclinando, facilitando ad bona quedam moralia: Ergo ex mente S. Thomæ complexionis naturalis bonitas, ingenij vis ac præstantia, & similia, possunt esse effectus prædestinationis.

Idem probatur ratione. Prima sumitur ex prædestinatione Christi hominis; qui cum sit exemplar nostræ prædestinationis, prædestinatus est ad hoc ipsum, ut esset filius Dei naturalis, adeoque ut existeret homo Deus: Ergo existentiam Christi velut Dei simul & hominis non supponebat, sed efficiebat eiusdem prædestinatio.

Secunda ratio sumitur ex modo, quo Deum prædestinasse homines verisimile est. Si enim Deus ex intentione seu voluntate efficaci saluandi eos, qui saluantur, ipsos creauit, & complexionem dotisque naturales ad hoc opportunas concessit & indidit, tunc plane fatendum est, ipsam etiam existentiam cum potentij & dotibus naturalibus congenitis ipsius prædestinati, effectum esse prædestinationis: sed antecedens admodum verisimile est, & rationi consentaneum. Tum quia Deus in creandis & prædestinandis hominibus volens commendare bonitatem suam, erga electos, non potuit id alia ratione melius facere. Tum quia ita solent facere figuli & artifices, quando ob certum & designatum finem vasa conficiunt; ut scilicet, ex ipsa efficaci intentione eiusmodi finis, vasa ipsa conficiant, saltem si finis eorum potestati subiaceat, & in particulari respectu huius aut illius effectus determinatus sit. Eodem etiam modo parentes, si in sua potestate filiorum generationem haberent, simul cum fine, quem in filiorum educatione optant & spectant, vtique animo destinarent, hunc filium ad hanc vitæ conditionem & dignitatem, alium ad aliam prognerare, &c. quod tamen ipsi ideo facere prudenter non possunt, quia nec generationem ipsam, neque fines, ad quos filios educant, in sua habent potestate, vt magis patebit quæst. 5. dub. 4.

Tertia ratio sumitur ex differentia inter Prouidentiam ac Prædestinationem. Nam illa quidem necessario supponit rem vt existentem, in præsentia æternitatis, seu iuxta conceptionem diuinæ mentis, vt dictum quæstione prima dub. 1. hæc vero non item; quod sumitur etiam ex S. Thomæ quæstione sexta, de Verit. artic. primo. Cuius discriminis ratio duplex est. Prima sumitur ex diuerso modo, quo vtraque respicit personam seu obiectum, cui prouidetur, vel quod prædestinatur. Prouidentia enim respicit personam, cui adhibetur, solum tanquam obiectum Cui; & illi vt sic vult & superordinat alterius rei accessionem, velut obiectum Quod. Prædestinatio autem respicit personam, circa quam versatur, etiam vt obiectum Quod: vbi proinde non est necesse illud supponere, quin potius ipsum quoque vt fiat & existat, ad prædestina-

tionis decretum spectare potest: sicut ob eandem causam, quia Prouidentia versatur circa media, vt obiectum Quod (hæc enim prouidet) non supponit media, sed procurat & causat. Secunda ratio est; quia hoc ipso, quod prædestinatio est ordinatio seu destinatio efficax ad ipsum, quoque finem æternæ salutis, veluti terminum, vt dictum dubio præcedenti, non debet ipsa supponere, ordine saltem intentionis, rem, seu personam, vt existentem: cum eiusmodi finis sit, primum in intentione, adeoque simul eadem voluntate res ordinetur ad Esse propter suum finem primarium, vt rectè etiam notauit Suarez citato capite 18. & pluribus dicitur quæstione quinta, dub. 4.

Denique negari non potest, etiam alia sæpe opera creationis vel dispositionis, & gubernationis diuinæ, esse effectus prædestinationis electorum; vt colligitur ex illo cit. Sap. 8. *Raptus est*, &c. & Matth. 24. *Propter electos breuiabitur*, &c. Cur ergo non etiam ipsa generatio seu productio electi?

Ex quibus etiam patet ad secundum fundamentum oppositæ sententiæ. Ad primum responderur, donum creationis nihilominus satis distingui à dono prædestinationis; non solum in subiectis diuersis, & quia latius patet donum creationis: cum etiam in reprobis locum habeat, & ipsis etiam prædestinatis, quoad eas naturæ seu complexionis proprietates & qualitates, quæ efficaciter nihil conducunt prædestinato ad gloriam, vt sæpe in paruulis accidit; sed etiam in eodem subiecto, quoad formale obiectum vtriusque. Creatio enim vt sic præcisè, respicit ipsum esse naturale secundum se; prædestinatio vero non item; sed vt per modum subiecti, vel etiam mediij alicuius, ordinem habet ad consecutionem efficacem beatitudinis.

Obijcies. Sancti Patres, cum de causis Prædestinationis contra Pelagianos disserunt, idque vnicè contendunt, nullam eius causam in nobis dari, nunquam eo confugiunt, vt ipsam etiam primam creationem seu productionem prædestinati velut effectum prædestinationis illis opponant; cuius tamen facile vtrique euincerent, nullam causam meritoriam, vel etiam dispositiuam ex parte prædestinati dari. Respondeo, hoc ad ipsorum institutum minimè fuisse accommodatum: neque enim vtcunque contra Pelagianos probandum erat, nullam dari causam prædestinationis respectu omnium effectuum; sed non dari eam, quam Pelagiani ponebant, etiam respectu solius prædestinationis ad gloriam; nimirum bona merita prædestinati, ex solis viribus naturæ & liberi arbitrij profecta, vt dicitur quæstione sequenti.

D V B I V M III.

An etiam defectus, seu mala Prædestinati, tam pœna, quam culpa; aut saltem permissio

culpa sint effectus Prædestinationis eiusdem.

S. Thomas 1. p. q. 23. a. 8.

Controversia potissimum est de permissione mali culpæ, seu peccati, ut dicitur: sed ob similitudinem tamen argumenti, & ut tractatio sit plenior, uniuersim de malis seu pœnæ, seu culpæ differendum est.

Asertio I. Mala naturæ, seu pœnæ, sæpe sunt, & esse possunt effectus prædestinationis eiusdem: quoties nimirum ea efficaciter profunt prædestinato ad æternam salutem, eiusue augmentum. Hæc est communis sententia Doctorum, & aperta doctrina S. Thomæ hic quæstion. 23. articulo octauo, ubi ait, *sub prædestinationem cadere, quicquid hominem promouet ad salutem.* Probatur aperte ex Scriptura, Sapient. 4. versu 11. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius.* Vbi ipsa etiam præmaturamors prædestinati, refertur inter effectus prædestinationis eiusdem. Sed & cæcitatem illius cæci nati, quæ obtigisse ei dicitur, *ut manifestentur opera Dei in illo,* Ioann. 9. versu 3. quamque adeo illi etiam ad spirituale salutem opportunè accidisse; ex Scripturæ historia ibidem liquet: (quod etiam de multis alijs ægris à Christo curatis, & sanatis, satis constat) non dubium est fuisse à Deo efficaciter præordinatam, tanquam medium, ad eius æternam salutem efficaciter procurandam. Huc spectat illud, *Compelle intrare;* pœnis scilicet inflictis, Luca decimo quarto versu vigesimo tertio, quod multis ad salutem profuisse, atque etiamnum prodesse, non est dubium, & testantur SS. Patres, præsertim Augustinus epistola 48. ad Vincentium, & 50. epist. ad Bonifacium. Ad hæc quis neget, martyriorum passiones fuisse media & effectus Prædestinationis ipsorum Martyrum à Deo ab æterno prædestinatos? Ratio est manifesta. Quia effectus prædestinationis est, quicquid ex efficaci intentione saluandi prædestinatum, à Deo ab æterno præordinatum & decretum est, ex dictis dub. prim. seu quicquid à Deo simpliciter volitum, hominem promouet ad salutem, ut paulo ante ex S. Thoma vidimus: hæc autem mala & à Deo præordinata sunt, ut dictum disputatione 2. quæst. decima dubio penultimo; & hominem efficaciter ad salutem promouent, ut supponimus; Ergo, &c.

Asertio II. Peccata ipsa, seu mala culpæ, nullo modo sunt effectus prædestinationis; siue accipiantur formaliter; siue etiam materialiter, ut sunt actus positivi; habentes tamen reipsa annexam malitiam moralem. Ita ex communi Doctorum in prim. dist. quadragésima, & quadragésima prima. Suarez libro de prædestinat. capite octauo, numero secundo. & Vasquez disputatione nonagesima tertia, numero septimo. neque de hoc videtur controversia. Ratio primæ partis est: quia omnis effectus prædestinationis est effectus ipsius etiam Dei, ut dictum dub. 1. at vero peccata formaliter non sunt effectus Dei: neque adeo etiam cadunt sub diuinam volunta-

tem, aut sciētiam approbationis, ut patet ex Concilio Tridentino sess. 6. can. 7. imo nec omnino prædefiniuntur à Deo, ut dictum supra disputatione secunda quæstione decima, dub. penult. Ergo, &c.

Ratio secundæ partis est. Quia licet Deus ad actum peccaminosum, in quantum ens est, concurrat, non tamen concursu specialis prouidētis; nec etiam ex se, ac quasi si apte propensione illum intendit; nec etiam absolute vult & præfinit, ut dictum supra disp. 2. q. 10. dub. penult. & pluribus persequitur Suarez lib. 2. de auxilijs grat. quinque prioribus capitibus, quicquid Thomistæ quidam recentiores dixerint: etsi communi quadam prædestinationis notione dici possint à Deo, quæ entia sunt, conditionatè quasi Prædestinari siue præfiniri, ut ibidem dictum. Accedit, quod eiusmodi actus peccati, cui malitia moralis adiuncta est, ex se impedimentum salutis est, ac diuinæ voluntati contrarius: quare licet ex altera parte possit esse occasio boni, non potest velut medium & adminiculum salutis à Deo prædestinari.

Consentiunt his SS. Patres, qui plane negant, non solum peccata ipsa, sed etiam actus peccaminosos à Deo prædestinari aut præfiniri, ut dictum loc. cit. & supra quæst. 1. dub. 3. Optimè S. Augustinus resp. ad artic. sibi falso impositos, articulo 10. [*Detestanda, inquit, & abominanda opinio est, quæ Deum cuiusquam malæ voluntatis, aut malæ actionis credit authorem; cuius prædestinatio nunquam extra bonitatem, nunquam extra iustitiam est.* Uniuersæ enim viæ Domini misericordia & veritas. Adulteria enim matronarum, & corruptelas Virginum non instruere, nouit sancta Diuinitas, sed damnare; nec disponere, sed punire. *Et artic. 14.* Ad præuarcationem legis, ad neglectum religionis, ad corruptelam disciplinæ, ad desertionem fidei, ad perpetrationem qualiscunque peccati, nulla est omnino prædestinatio DEI; nec fieri potest, ut peccatum à talibus malis surgitur, per eum in talia decidatur.] Quod si ex ipsis etiam peccatis, malisue actibus fructus aliquis salutis in prædestinatos redundat, satis est, Deū & peccata ipsa permittere, & ad actus malos, quæ entia sunt, communis prouidentie concursu concurrere. Quamuis autem, ut dictum, peccata non possint dici effectus prædestinationis, possunt tamen dici prædestinationis materia circa quam: quia actus prædestinationis, uti sunt, ordinatio diuina paternè castigandi peccata, item remittendi, aut prohibendi peccata, versantur circa peccata veluti materiam subiectam, uti ars medicinae circa morbos.

Illud hoc loco potissimum controuertitur, an saltem permissio peccati, seu proprii, seu alieni, possit dici effectus prædestinationis eorum, in quibus hæc ipsa permissio est occasio maioris, seu constantioris gratiæ; cum finali perseverantia coniuncta; ut quidem ex accidenti esse posse, concedunt omnes; & expressè docent Anselmus & S. Thomas in illud ad Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum;* ubi Glossa

addit

addit, etiam peccata. Et quidem Vasquez d. 93. à n. 8. prolixè contendit, permissionem peccati nulla ratione esse effectum gratiæ, aut prædestinationis. Sed nihilominus est.

Assertio III. Probabilius videtur, permissionem peccati, tam proprii, quam alieni, effectum esse prædestinationis in ijs, quibus hæc ipsa permissio est occasio maioris, seu constantioris gratiæ, cum finali perseuerantia coniunctæ. Ita Zumel hic quæst. 23. articulo 2. disput. vnic. Suarez lib. 3. de prædestinat. capit. 8. num. 4. eamque, vt ait, frequentius hoc tempore sequuntur moderni Theologi, præcipuè Thomistæ, non solum ij, qui actus malos, qua entia sunt absolutè à Deo præfiniri docent, sed etiam alij. Idem indicant Anselmus & S. Thomas locis citat.

Probatum primò ex Scriptura, quæ significat, Deum quandoque ex singulari intentione salutis electorum, subtrahere gratiam, adeoque, permittere lapsum, seu proprium, seu alienum. Ita 2. Reg. 16. vers. 10. ait Dauid: *Dimitte eum, vt maledicat: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid; & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit? Et infra vers. 12. Dimitte eum, vt maledicat, iuxta præceptum Domini, si forte respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum, pro maledictione hac hodierna.* Vbi præceptum Domini dicitur voluntas mittendi maledictionem Semei, efficaciter ordinata, ad salutem ipsius Dauidis. Eodem modo 1. Tim. 1. vers. 20. quidam Satanæ traditur (etiam cum permissione lapsus) *vt discat, non blasphemare.* Certè si Deus vult permissionem peccati ex efficaci intentione salutis, siue eorum, qui peccant, siue aliorum, non potest negari eam esse effectum diuinæ prædestinationis eorum, quibus ea permissio ad salutem æternam confert.

Secundò probatur ex SS. Patribus, qui sæpe docent, permissionem eiusmodi peccatorum à diuina voluntate procedere, in salutem electorum ordinatam, vt dictum quæst. 1. dub. 2. Speciatim de proprijs etiam peccatis loquendo, huc spectat, quod ait Augustinus lib. 14. de ciuitat. capit. 13. *Audeo dicere, superbis esse vile, cadere in aliquod apertum, manifestumq; peccatum, unde sibi displiceant.* Et lib. de nat. & grat. cap. 28. *Deserit, inquit, aliquando Deus, unde superbus, vt scias non tuum, sed eius esse, & discas superbus non esse.*

Tertio accedit ratio. Nulla enim conditio ad effectum prædestinationis requisita huic permissioni deest: est enim effectus Dei (non tantum secundum quid, & cum addito, vt de actu peccaminoso dictum, sed etiam absolutè & simpliciter) ordinatus ad supernaturale bonum prædestinati, ex efficaci intentione cum saluandi profectus, & re ipsa ad eum finem conferens, vt supponimus.

Obijcitur primò, Prædestinationem esse præparationem gratiæ, vt ex Sancto Augustino sæpius dictum: at verò permissio peccati non est gratia. Respondeo, per se & physicè quidem non esse gratiam, sed moraliter tamen loquendo, & per accidens hoc loco iure censi gratiam: vt sæpe beneficium medici est, infligere vulnus, vt aliud grauius curetur.

Obijcitur secundò. Ad hoc, vt aliquid sit effectus prædestinationis, non solum re ipsa vt cunque ad beatitudinem conducere debet, sed etiam ex voluntate, illius absolutè præfiniri; quod circa permissionem peccati non accidit: alioqui pariter & à potiori, imò prius deberent præfiniri boni illi actus, qui supposito peccato, immediatius conducunt ad beatitudinem, vt sunt actus pœnitentiæ, passio, & mors Martyrum &c. Hoc autem dici non potest; quia inde consequens foret, Deum etiam velle & præfinire peccatum etiam formaliter; quod necessariò supponit pœnitentia. Sequela hæc probatur: quia qui ex se & absolutè aliquid vult, necessariò vult etiam ea, quæ essentialiter ad id præquiruntur.

Respondetur primò, hoc videri parum consequenter dictum, & consentaneè ei doctrinæ, quam alijs authores isti defendunt; siquidem, merita prædestinati sunt effectus prædestinationis iuxta omnes; & tamen, secundum ipsos non prædefiniuntur in se ipsis ante determinationem liberi arbitrij; neque etiam prædefiniuntur ex efficaci voluntate salutis æternæ eorumdem; siquidem electionem ad gloriam, seu voluntatem efficacem & absolutam salutis electorum, volunt esse ratione posteriorem prædestinatione & prauisione meritum, vt quæstion. 4. dicitur.

Respondetur secundò, permissionem hanc plane procedere ex intentione efficaci salutis electorum, vt dictum; & vero etiam præfiniri ante prauisionem absolutam peccati: Siquidem ea nihil aliud est, quam negatio gratiæ præuenientis efficaci; cui subinde coniungitur etiam applicatio seu oblatio talis obiecti, vel occasionis inducentis ad peccatum, cum præscientia, quod homo ea occasione, sit malè vsurus: cuius DEVS etiam vera causa esse potest, eamque etiam per se ac propriè velle, non quidem intendendo directè lapsum hominis; sed tantum præsciendo, & non impediendo, vt ex S. Augustino lib. 11. in Genes. ad lit. rectè declarauit Suarez loc. cit. num. 4.

Ad probationem oppositam respondetur, etiam bonum illud ex peccati permissione consequens, tanquam aliquid magis principaliter volitum, & immediatius finem attingens, prædefiniri ante prauisionem peccati, si modo non habeat essentialem respectum ad peccatum. Cuiusmodi etiam bonum semper reperire licet in quavis permissione peccati, etiam quæ ad bonum ipsius peccantis accidit: vt est profundior humilitas; maius & firmitus odium seu detestatio peccati; ablatio & fuga occasionum peccandi &c. Si vero bonum illud virtutis habeat respectum intrinsecum & essentialem ad peccatum commissum, vt est proprius actus pœnitentiæ; ne tum quidem desunt, qui dicant posse prædefiniri ante peccatum prauisum; eo quod nulla hinc ideo peccati ipsius necessitas, aut in Deo voluntas efficaciter colligatur; idque indicat Heruæus in 1. distinct. 40. quæst. 1. attamen verius existimo cum Suarez loco citat. num. 13.

tale virtutis bonum à Deo non prædefiniri ante præuisionem peccati; siquidem talis præfinitio aliàs plane esset interpretatiua quædam & virtualis voluntas ipsius peccati; vt bene probat obiectio, & inferius quæst. 5. dub. 6. rursum dicitur. Et quamuis Sanctus Augustinus sæpius indicare videatur, præscientiam peccati vniuersim

priorem esse illo bono, cuius peccatum erit occasio; id tamen vniuersim non de præscientia absoluta, sed conditionata intelligendum; vt pro ratione subiectæ materiæ ex ipso sermonis contextu colligi poterit, & rectè deducit Suarez numero 9.

QVÆSTIO IV.

De Causis Prædestinationis.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 5. & 8.

Absoluetur hæc questio quinque dubitationibus. I. An, & quanam sit finalis causa totius Prædestinationis, quoad suos effectus: & qua ratione ex hoc ipso sine reddi possit ratio ipsius Prædestinationis, tum in genere, tum in specie. II. An, & qua ratione detur causa meritoria Prædestinationis ex parte Christi, seu generatim, extra Prædestinatam. III. Quanam contra varias hæreses certa sint, circa causam meritoriam Prædestinationis, ex parte prædestinati. IV. Quid Scholastici nonnulli de Prædestinationis causa ex parte prædestinati senserint. V. Quanam sit vera sententia de causa Prædestinationis ex parte prædestinati: & an omnino detur aliqua causa meritoria, vel dispositiua, seu impetratoria, vel causa per accidens, siue occasio, aut saltem conditio sine qua non, totius Prædestinationis, ex parte prædestinati.

DVBIVM I.

An, & quanam sit finalis causa totius Prædestinationis quoad suos effectus: & qua ratione ex hoc ipso sine reddi possit ratio ipsius Prædestinationis, tum in genere, tum in specie.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 5.

Explicatis effectibus Prædestinationis sequitur, vt eius causas inquiramus; de quibus magna iam olim cum hæreticis; & nunc hodie etiam nonnulla inter ipsos Catholicos est controuersia, vt dubio tertio & quarto explicabitur; postquam hoc & sequenti dubio, iuxta tituli vnicuique præfixi rationem, exposuerimus ea, quæ minorem habent difficultatem, nec admodum controuersa sunt.

Supponendum igitur ex dubio præcedent. cum prædestinatio sit actus immanens in Deo, ac proinde realiter idem cum ipsa essentia diuina; ipsius prædestinationis secundum se, & quoad entitatem suam propriè nullam dari causam: nec efficientem, quia in Deo nihil est factum: nec finalem; quia Deus propriè ad nullum finem ordinatur, nec ad seipsum quidem: nec materialem ac subiectiuam; quia prædestinatio non est accidens; nec in Deo vlla est potentia passiva: nec formalem; quia cum prædestinatio sit ipse Deus, & forma non formata, actusque purissimus, non potest ipsa habere aliam causam formalem. Quo modo etiam Albertus in primum distinctione 41. quæst. prima, ait: *Dicendum cum Augustino & Magistro, quod prædestinatio & re-*

probatio non habent aliquam causam: quia nec efficientem, nec materialem ex qua (vel in qua) neque finalem. Idem supponit Sanctus Thomas hic quæst. 23. art. 5.

Supponendum secundò, dari tamen causas effectuum prædestinationis: quia nec effectus quidem prædestinationis essent, nisi causas haberent. Nec est aliqua difficultas de efficiente physica: constat enim, Deum esse causam efficientem, primariam omnium effectuum prædestinationis ex quæstione præcedent. dub. 1. An & quanam sit causa efficiens secundaria, ex particulari ratione vniuscuiusque effectus facile poterit esse manifestum, cogitanti. Neque de causa materiali, aut formali, est controuersia; siquidem illæ etiam ex propria ratione cuiusque effectus prædestinationis facile dignoscuntur & determinantur. Solum ergo est difficultas, tum de causa finali effectuum prædestinationis; tum de meritoria, seu motiua in genere; tam ea, quæ est extra prædestinatum, quam quæ est in prædestinato. Et in præsentis dubio solum agendum est de causa finali; & quanam ratione ex ea reddi possit ratio prædestinationis, tum in communi, tum in particulari quod quidem à no-

bis se-